

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum IV. Pervenit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Pervenit.

PARAPHRASIS.

Miles quidam P. nomine, ædes quasdam suas, tanquam donationem propter nuptias uxori suæ assignaverat: postea vero ex consensu uxoris vendidit eas alteri mulieri. Defuncto milite, relicta uxori ædes repetere voluit, allegans eas tunc donationis propter nuptias sibi assignatas, ne quidem cum consensu suo alienari potuissent: sed mulier emptrix opposuit quòd 30. annis constante matrimonio domum illam bonâ fide, & titulo iure possederit, ipsamque pretium in communes usus utriusque conjugis consumsum fuerit; ac deniq; tempore factæ venditionis marito sufficientes fuerint facultates, ex quibus mulier sibi condilata potuisset. Super hoc casu consultus Celestinus III. respondit, si ea, quæ allegantur, vera sint, emptricem super dote ex causis contra eam allatis molestam standam non esse.

SUMMARIUM.

1. *Quæ sit mens Glossæ circa intellectum hujus Capituli.*
2. *Melior tamen Capituli hujus rubrica ex rubrica desumitur.*
3. *Et probatur ex jure Civili.*

Glossa hic v. *fatigari* ponit unum intellectum hujus Capituli, secundum quem afferri solet hoc notandum: Si actus intentio, & actio fundamento mixta sit, repelli debet, tametsi reus per se, & contra actorem allegando, seu excipiendo non satis se defenderit. Ita sumitur ex *L. unia. Cod. ut qua desunt advocatis*. Ubi dicitur non dubitandum, si quid à litigatoribus, vel ab his, qui negotijs assistunt, videlicet Advocatis, & procuratoribus minus fuerit dictum, id iudicem supplere, & profertur posse, quòd sciat legibus, & juri publico

Notandum primò. Venditor deceptus ultra dimidium justî pretij rescissionem contra etus ex remedio *L. 2. C. de rescindenda venditione*, non potest petere absolutè, sed sub conditione, sive alternatim, nisi malit emptor justî pretij defectum supplere, prout hic apparet, & in cit. *L. 2. & latius explicavi lib. 3. tra. 4. e. 17. n. 6.*

2 Notandum secundò. Judex appellationis conformare se debet causæ in prima instantia agitata, adeò, ut tametsi actor ex alia causa, quam in iudicium non deduxit, vel alio modo, quem in libello non proposuit, obtinere posset, tamen pro eo judex judicare non debeat, quia ad hoc actum non fuerat; secundum id verò, ad quod, & quæ ratione actum, ac petitum erat, malè processum, aut malè judicatum fuit, sicuti ponimus, & in hujus Capituli exemplo apparet. Ita *Imola hic n. 9. & Abb. n. 4.* Et videri possunt, quæ dicta sunt *lib. 2. Decretalium de oblatione libelli*, quòd judex libellum ineptum, & malè concludentem rejicere debet, nihilominus verò actor repulsus aliam aptam, & idoneam proponere possit, ut mox dicam.

3 Notandum tertio. Qui in uno iudicio succubuit, sive quòd causam, aut titulum probare non potuerit, sive quòd ineptè libellum formavit (ut in casu proposito, quando Canonici propter læsionem factam, in venditione ultra dimidium justî pretij contractum rescindi determinatè petiverunt) is non prohibetur in alio iudicio ex alia causa, aut titulo eandem rem seu personali seu reali intentatâ actione petere, prout in casu nostro Canonici agere potuissent, adversus monachos, ad rescissionem venditionis, propter Capituli consensum non adhibitum; vel petere in integrum restitutionem propter læsionem enormem. Ita sumitur ex *textu*, & notat *Gl. v. constitutione* juxta ea, quæ dicuntur in *L. & an eadem i. ff. de exceptione rei judicata*, & expressus in *c. ult. in fine junctâ Gl. de causa possessionis, & proprietatis*.

convenire; non item ea, quæ in facto consistunt, nisi ipsi ut iudici, seu in iudicio cognita fuerint, prout *Gl. ibidem* admonet. Itaque tametsi ea, quæ ex parte mulieris emptricis allata fuerint, neque singula, neque simul junctâ causam ipsius obtinuerint, tamen Pontifex pro ea pronuntiavit ex alia causa, quâ ipsa non allegavit, quod nimirum dissoluto matrimonio, donatio propter nuptias ad maritum, vel ad hæredes ejus reverti debeat, cum loco cautionis, seu securitatis duntaxat pro dote, marito allata, designata fuerit; quam ob rem eam donationem uxor relicta ab emptrice vindicare non potuit juxta *s. ultimum de donatione inter virum & uxorem*. ubi dicitur: soluto matrimonio, sicuti dos ad mulierem, ita donatio propter nuptias redit ad virum.

Hæc doctrina licet secundum se vera sit, tamen non congruit textui, siue non continet verum intellectum hujus Capituli. Ita aliud notandum, illudque unicum ponendum est, quod est in rubrica Capituli. Si uxor marito, alienanti rem propter nuptias donatam, & alia bona sufficientia pro dotis securitate habenti consensum præbuerit, & postea triginta anni sine mulieris contradictione lapsi sint, præsumitur mulier alterum de jure requisitum consensum præstitisse; præsertim si alienatio non incommoda mulieri videri poterat, quia pretium in communes familiæ usus conversum fuit.

Pro intellectu adverte, spectato communi jure Cæsareo, in securitatem dotis marito allatâ, tantundem in bonis ejus mulieri offerendum esse, ut sit instar hypothecæ specialis, siue rei specialiter obligatâ uxori. *L. ubi 29. Cod. de jure dotium*, & docui *lib. 3. tra. 4. c. 13. n. 10*. Ulterius in *authent. ut immobilia ante nuptialis donationi: & c. coll. 5.* decernitur, quod maritus dotem, vel donationem propter nuptias alienare non possit, nec hypothecâ nomine obligare, quamvis uxor consentiat; sin autem facta sit alienatio, etiam in rem actio, siue vindicatio utilis mulieri, non obstante ejus consensu, concedenda sit; præterquam,

si post exactum biennium consensus in scripto repetat, & confirmet, atque in bonis mariti aliâ res sint, ex quibus mulieri sufficienter cautum, & prospectum sit, tunc ratam fore alienationem.

Itaque in casu hujus Capituli ob temporis antiquitatem, videl. 30. annos lapsos, in quibus mulier nunquam contradixit, neque domum alienatam revocavit, præsumptio fieri potuit, mulierem alteram consensum præstitisse, quæ præsumptio eâ quoque ratione adjuvabatur, quia alienatio non incommoda mulieri erat; cum pretium in utriusque conjugis utilitatem proveniret, insuper marito sufficientes eo tempore adesset facultates. His consentiunt ea, quæ ex Felino *in c. sicut. n. 33. de sententia & re judicata*, & alijs docui *in c. 1. de rebus Ecclesie non alienandis in 6.* quod solemnitas extrinseca, v. g. consensus, ob temporis longinquitatem intervenisse præsumitur, si conjuncta fuit scientia & patientia ejus, qui probabiliter repugnasset, aut revocasset, nisi actus solemniter & legitime gestus fuisset; & hanc temporis diuturnitatem 30. annorum sufficere colligitur *ex hoc cap. & tradunt Imola. Abb. & alij hic; Menochius in arbitrarijs qq. casu 433. n. 24.* quia tamen hæc res in præsumptione fundatur, de qua faciendâ non habemus certam ac generalem in jure expressam doctrinam, ideo talis præsumptio contrarijs conjecturis superari potest, ut proinde ad iudicis arbitrium pertinere videatur, omnibus consideratis, quidnam judicare debeat, quando solemnitas, quæ positivè intervenisse debet, non nisi ex ejusmodi præsumptionibus ostendi potest.

CAPITULUM V. Ad nos tram.

PARAPHRASIS.

Cum Laicus quidam à Marco pecunias mutuas accipere cuperet, Marcus lucrum capere volens, ne secundum Canonem contra usurarios editam *cap. quia in omnibus*

Kk 2 mbss